СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 128. Джерзи Сити, Н. Дж., вівторок, 4 червня 1935. — VOL. XLIII. No. 128. Jersey City, N. J., Tuesday, June 4, 1935. THREE CENTS

УРЯД НАМАГАЄТЬСЯ РАТУВАТИ „НАЙРУ"

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув з провідниками конґресу довші конференції в справі ратування програми відбудови краю. На конференції постановлено внести в конґресі нові проєкти та старатися продовжити існування урядів відбудови краю при помочі цих законів.

Відповідні внески мають бути предложені якнайскорше, бо з огляду на недалеке закриття конґресу та кінець обовязуючої сили теперішнього закона про відбудосву краю, що припадає на 16-го червня, уряд не має багато часу для переперття такого законодавства.

Уряд постановив пробувати цеї заради, хоч він добре свідомий того, що це йому може легко не вдатись.

ПРОВІДНИКИ КУПЕЦТВА ОСТЕРІҐАЮТЬ ПЕРЕД ОБНИЖУВАННЯМ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК. — Купецький Союз Ню Йорку та Торговельна палата стейту Ню Йорк видали публичні остороги до підприємців проти обнижування робітничої заплати та збільшування годин праці.

У заявах дається до зрозуміння, що такою політикою підприємці підорвали би власний бизнес, бо на заходи збільшувати години праці та зменшувати заплату робітники зараз відповідять страйками, котрі ще більше збільшать безробіття.

ПОСТРІЛЕНО ПРЕЗИДЕНТА УРУҐВАЮ.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Підчас перегонів коней на площі Маронаса бувший націоналістичний посол Бернардо Ґарсія стрілив до президента уруґвайської републики, Ґабрієля Тери.

Не дивлячися на близьку віддаль, з котрої Ґарсія стріляв до президента, куля зранила Теру тільки легко, бо один з видців ударив Ґарсію по руці. Потім один з офіцирів, що сповняв обовязок прибічного сторожа при президенті, добув шаблю й рубнув посла в голову. Посла арештовано й відставлено до вязниці, де він пробував поповнити самогубство, але не міг виконати свого пляну через свою рану.

СЕНАТОР БОРА ПРОТИ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ.

ВАШИНҐТОН.—Сенатор Бора виступив у своїй промові на радіо проти плянів змінити конституцію Злучених Держав у тому напрямі, щоб набудуче найвищий суд Злучених Держав не мав права касувати рішень конґресу як незгідних з конституцією.

Сенатор Бора казав, що стейти повинні боронити своїх прав та що теперішня конституція дає можливість конґресови й урядови давати краєви зараду навіть у найкритичніших моментах.

БАНДИТИ ВІДДАЛИ ВИКРАДЕНУ ДИТИНУ.

ТАКОМА (Вашинґтон). — Бандити, що викрали були Джорджа Вейерґойзера, уже звернули його родині в суботу, діставши викуп у сумі 200,000 долярів.

Поліція, стейтова й федеральна, тепер робить горячкові заходи, щоби піймати злочинців, що його викрали. Важні вказівки для піймання подав самий хлопчина, що був викрадений.

ВЕЛИКІ ШКОДИ ВІД ПОВЕНІ.

ОКСФОРД (Небраска). — Повени рік, що виходять зі східних узбіч Скалистих гір, на котрих падали великі весняні дощі, ще не опали.

Число жертв у людях далі росте. Декотрі ґазети подають їх число на 250 осіб. В самому стейті Небраска нараховано їх 86.

Багато людей, ратуючися перед підносячимися водами, втекли на горби, де вони голодують без їжі.

Уряд побоюється, що число жертв є більше, як людям здається, бо багато жертв іще не відомі. В однім селі добуто з піддаша одного дому родичів і їх 6 дітей. Як тільки дітей добуто, дім завалився й поплив з водою. Припускають, що в неоднім випадку люди так власне втопились.

ЗРІСТ ЗЛОЧИНСТВА.

НЮ ЙОРК. — Поліційний комісар Луіс Валентайн предложив посадникови міста звіт зі стану злочинства в місті, з котрого виходить, що в 1934-тім році в місті було 15 процентів більше злочинів, як у 1933-тім році.

Валентайн звернув теж увагу посадникови міста на зріст злочинства серед молоді.

ЯК ЖИВ ПЕЧЕРНИЙ ЧОЛОВІК.

НЮ ЙОРК. — Місцевий Музей Природничих Наук виставив модель, що ілюструє культуру так званого печерного чоловіка, що жив яких 40,000 літ тому.

НЕ БОЇТЬСЯ ОПЕРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — 14-літній Ґарі Пфлеґер пішов з усмішкою на свою 89-ту операцію. Підчас неодної з тих операцій він був у небезпеці втрати життя.

ЗАКОН ПРО ТЕ, ЩО МАЮТЬ ПОДАВАТИ ЇСТИ.

Леґіслятура стейту Вискансин ухвалила закон, що приказує всім ресторанам подавати на снідання, обід і вечерю кождому гостеви при їжі дві треті унції вискансінського сира та дві треті унції вискансінського масла.

ВИБОРЧІ ОКРУГИ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Нова виборча ординація передбачає такі виборчі округи у Східній Галичині. Місто Львів буде ділитись на дві виборчі округи; повіти: Львів, Городок і Мостиська, творитимуть одну округу; Тернопіль, Збараж, Скалат — одну округу; Золочів, Камінка Струмилова, Радехів і Броди — одну округу; Бережани, Перемишляни, Зборів — одну округу; Теребовля і Підгайці — одну округу; Чортків, Копичинці, Борщів і Заліщики — одну округу; Станиславів, Товмач і Надвірна — одну округу; Коломия, Городенка, Снятин, Косів — одну округу; Калуш, Рогатин, Долина — одну округу; Стрий, Жидачів і Бібрка — одну округу; Дрогобич і Рудки — одну округу; Самбір, Добромиль і Турка — одну округу та Перемишль, Яворів і Ярослав — одну округу.

НІМЕЦЬ, ЩО НЕ ВМІЄ ПО НІМЕЦЬКИ.

Французька поліція хотіла виселити Німця Ріттера з міста Рошфор. Він не був французьким громадянином, хоч приїхав до Франції 2-літньою дитиною, рік служив у т. зв. чужинній Леґії в Африці і 6 місяців у поліції. Найцікавіше те, що він не знає зовсім німецької мови і почуває себе Французом.

КОЛИ ПЕРЕПЛУТАЮТЬ ЛИСТИ.

Німецький громадянин Евальд Шу вислав недавно 2 листи: один до управи нац.-соціялістичної партії, щоб його приняли туди як члена, другий до брата, на чужину. Наречена його, що висилала листи, переплутала коперти. Урядова партія дістала приватний лист з описом життя в теперішній Німеччині. Шу замісць стати членом партії дістав півтора року вязниці і 5 літ концентраційного табору.

ЛЬВИЦЯ В ГОТЕЛІ.

До париського готелю при вул. Елізейських Піль заїхав мистець у плаванні Кемеріх, тепер фільмовий артист. Обід і вечері казав приносити собі до кімнати. На другий день виявилося, що мешкає він разом із дресованою львицею. Хоч упевняв він усіх, що вона ходить супокійно як кітка, поліція примусила його посадити її до клітки.

ЗЛОВЖИВАННЯ В ЧОРТКІВСЬКОМУ ПОВІТОВОМУ ВИДІЛІ.

Апеляційний суд у Львові розглядає справу великих зловживань у чортківському повітовому виділі. Як обвинувачені станули: самоврядний інспектор Сукасевич, бухгальтер Ковальчук, урядовець Яримкевич і начальник виділу Ґльодт, всі засуджені за спроневірення 29,000 зл. на кару 2-літньої вязниці. Розправа потреває довше.

ПЕРШИЙ 3-ЦЕНТОВИЙ ПАЦІЄНТ.

До одного шпиталю в Бруклині зголосилася на операцію перша пацієнтка, що домагається шпитальної і лікарської обслуги на основі плачення асекурації по 3 центи на день.

КАНАЛ СЯН-ДНІСТЕР.

Аґенція Всход повідомляє, що управа львівської округи Морської та Кольоніяльної Ліґи розглядала проєкти уруxомлення більших водних робіт у Галичині, щоб цей терен злучити з іншими.

Проєкт опрацював інж. Красуцький. Обіймає він помисл будови штучних водних шляхів у південно-східній частині краю, а саме: злука Сяну з Дністром штучним каналом, далі будова штучного відгалуження від того водного шляху через Львів до Буська й до Луцька на Стир, а вкінці реґуляція та сканалізування Висли, Сяну, Дністра й Буга, щоб так створити основу для повищих водних доріг.

Проєкти ці розглядатимуть у червні ц. р. на загальному зїзді Морської та Кольоніяльної Ліґи. Зїзд той відбудеться підчас морської подорожі на кораблі „Косцюшко" по дорозі з Ґдині до Борнгольму.

ДИКИЙ НАПАД „СТШЕЛЬЦІВ".

В дочерній каплиці в селі Грималівка, парохії Щуровичі, пов. Броди, правив о. парох Плешкевич у третій день Великодня богослуження. Коли два хористи йшли також до каплички, напали на них кілька „стшельців" і, здираючи їм червоні стяжки від вишиваних сорочок, почали їх бити мотиками, сокирами і дручками. На крик нападених кинулись їм на поміч люди, що стояли під каплицею і слухали проповіди. Розпочалася загальна бійка, що тревала 3 години. Священик мусів перервати співану Службу Божу й докінчити її тихо. Щойно інтервенція священика і солтиса припинила заворушення. Вони упросили розярену юрбу, зложену з якої тисячки осіб, розійтися, і не допустити до самосуду на напасниках, що профанували богослуження. Вислід бійки був такий, що кільканацять осіб були тяжко побиті. Слід додати, що день перед тим один „стшелєц" побив одного українського хлопця зі Щурович. Після події під каплицею приїхала до Грималівки поліція, перед якою „стшельци" зізнали, що то Українці напали на них і тому домагалися, щоби спровадити військо. Поліція списала протокол з кількома Українцями, м. і. з Кривоніжкою, головою читальні у Грималівці.

ЖЕРТВИ МОДНОЇ „ЛІНІЇ".

В одній віденській санаторії померла мадярська ґрафиня Михайлина Мікеш наслідком форсовного лікування, що мало зменшити її тушу. 31-літня ґрафиня хотіла за всяку ціну бути стрункою, як фільмові артистки. Тому морила себе голодом і заживала всякі ліки, що стягали з неї товщ, не зважаючи на стан свого здоровля. Врешті довела до того, що важила тільки 29 кг., але одночасно дістала сухоти, які загнали її в домовину. Осторога для всіх молодих жінок, що мучать себе задля модної „лінії".

ХУЛІҐАНСЬКИЙ ВИБРИК СТШЕЛЬЦА.

В Обарінцях, пов. Тернопіль, є товариство „Стшелец" і один з його членів, Міхал Козіброда, є в цілій околиці звісний з того, що провокує та нападає на наших хлопців і, як тільки вдасться, їх побиває в тій надії, що йому все увійде безкарно. Є це типовий сільський хуліґан, який вірить, що коли він стшелєц, то йому вільно робити з Українцями все, що тільки захоче. З низки його подвигів занотуємо такий свіжий факт: Дня 30. квітня ц. р. ішов дорогою через Обарінці до Заруддя, пов. Тернопіль, до місцевого пароха о. Петра Івахова Михайло Сиротюк з Вертелки, зборівського повіту. На дорозі коло Обарінець стрінув його Міхал Козіброда і, побачивши на Сиротюку вишивану сорочку і гарасівку, кинувся на нього, вдарив його в груди і сильно копнув, а потім, хопивши руками за вишивки сорочки, вирвав гарасівку разом з ґудзиками, лаючи при тім плюгаво і відгрожуючися гайдамакам. Здерту гарасівку серед насміхів спалив. Михайло Сиротюк у далекому чужому селі був зовсім безборонний, а Козіброда бачив його вперше.

БОЛЬШЕВИКИ ВИСЕЛЮЮТЬ ФІНЛЯНДЦІВ.

Академічне Карельське Товариство у Гельсінґфорсі видало комунікат у справі нового переслідування Фінляндців совєтським урядом. Таксамо як у 1931 р. уряд цей почав проганяти Фінляндців з Інґрії на далеку північ, навіть на Сибір. До 11. квітня ц. р. 200 родин дістали вже наказ покинути свої родинні огнища. Вночі 26. березня сотні голов родин разом з деякими важнішими своїми членами опинились у концентраційному таборі, де їх обстригли і повідомили, щоб приготовились до далекої дороги. Головна причина цих арештів — нехіть фінляндського населення до колєктивізації. Довше справоздання про засоби совєтського уряду супроти фінляндського населення змальовує жахливі картини.

САМОГУБСТВО В ЧАСІ ШКОНТРУМУ.

До почтового уряду в Перемишлянах приїхав на люстрацію інспектор з дирекції почт зі Львова. Коли інспектор переслухував почтовий персонал, начальник почти, Йосиф Салатка, покинув бюро і, прийшовши до свого мешкання, стрілив собі з револьвера в голову. Причина самогубства загадочна, бо переведений шконтрум не викрив ніяких зловживань.

6 ЗАСУДІВ СМЕРТИ.

„Ізвєстія" подають вислід судової розправи проти банди хуліґанів, що напала на робітничий клюб у місцевости Філі (недалеко Москви). Провідника банди, Бородуліна, розстріляли; розстріляно також 3-ох людців, які в грудні мин. р. подавали себе за аґентів кримінальної поліції і в той спосіб грабили в приватних помешканнях.

„Комсомольська Правда" повідомляє про розстріл 2-ох орґанізаторів хуліґанської банди, яка перевела кілька крадіжів у приватних хатах і крамницях. Розстріляні ніколи не доконали ніякого душогубства.

ЗАЛИШАЮТЬ НАВІЩЕНЕ ЗЕМЛЕТРУСОМ МІСТО

ДЕЛІ (Індія). — Квета, пречудна столиця Белюджістану, що нараховувала до 60,000 мешканців, уже так якби не існувала. З дотеперішніх обчислень виходить, що в румовищах цього міста знаходяться понад 20,000 осіб, жертв останнього землетрусу. Влада заперестала шукати осіб, які можливо ще при життю. Зачала ширитися холера. Тому руїни міста окружено військовим кордоном і нікого тамтуди не пускають без спеціяльних посвідок. Військо висаджує динамітом решти будинків. Місто буде залишене і зрівнане з землею. Населення, яке вратувало життя, буде перенесене в інші місцевости.

Разом з тим подають, що ще годі обчислити всі жертви землетрусу, але певно буде понад 40,000 загинулих осіб.

В ШВАЙЦАРІЇ ВІДКИНУЛИ „НОВИЙ РОЗДІЛ".

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Швайцарському народови запропоновано шляхом референдуму зміну конституції й свого роду „Новий Розділ", який мав би вивести Швайцарію з депресії. Проєкт цей перепав при голосуванню. Кажуть, що тим чином побідила та сторона, що є проти інфляції, а за сильну валюту і золоту стопу. Як тільки стало певним, що проєкт перепав, швайцарський франк зараз пішов на біржах вгору.

ЗГИНУЛИ 12 ОСІБ ПРИ ПЕРЕВЕРНЕННЮ СУДНА.

ЯРОСЛАВ (Росія). — Моторове судно, що перевозило робітників по Волзі до роботи, перевернулося підчас перевозу, наслідком чого втопилися 12 робітників.

ПЕРЕД СОВЄТСЬКИМ СУДОМ У КИЄВІ.

КИЇВ. — Розпочалася судова розправа проти 60 совєтських урядовців, обвинувачених за продаж державних коней для особистого зиску. Оголошено теж, що виключено з комуністичної партії чотирох урядовців з комісаріяту хліборобства.

РОБІТНИЧЕ ЖИТТЯ ПІД СОВЄТАМИ І ДЕІНДЕ.

МОСКВА (Росія). — Герольд Дені, відомий кореспондент „Ди Ню Йорк Таймсу" з Москви, подає, що одно можна певно ствердити: що тепер робіткови в Совєтах краще живеться в порівнанні з життям минулого року. Тільки треба мати гроші. Річ ясна, каже він далі, що не можна порівнювати життя совєтського робітника з життям робітника західньо-европейських країв, чи з життям американського робітника. В такім випадку воно булоб нужденне. Та коли рахувати, як було бідно давніше, то тепер є вже далеко краще.

ВЕРТАЮТЬСЯ ДО БУРЖУАЗНИХ ЗАБАҐАНОК.

МОСКВА. — Отсе перший раз від початку існування Совєтів закінчувано в Москві шкільний рік з парадою, яка буває в „буржуазних" краях. Діти були повбирані в найкращі вбрання, а разом з ними були батьки, що радувалися дипльомами дітей.

Щобільше: при роздаванню дипльомів казали студентам, щоб не дуже ними гордились, а поводили себе культурно й пошанували знання та досвід старших. Досі завжди вчили молодь ставитися як не ворожо то принаймні з резервою до всього того, що їй передає старше покоління, виховане в „буржуазних" поняттях.

ВІДЧИТ ПРО ШЕВЧЕНКА В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ (Офінор). — Дня 18-го травня Комітет приязні народів України та Кавказу влаштував у салях Королівської Палати відчит відомого французького поета та громадського діяча, маркіза де Маґальйона, про Шевченка. Відчит, який відбувся під патронатом Французького Товариства зближення зі Сходом, зібрав численну французьку авдиторію, яка рясними оплесками реаґувала на відчитання творів Шевченка в французькому перекладі Шульгина. На бажання авдиторії лєктор, що є старим знавцем української справи, значно поширив рямці свого викладу і подав стислі основи української справи, яка, на його думку, має бути вирішена в найближчому часі. Відчит закінчився концертом подвійного квартету під орудою. А. Чехівського.

УКРАЇНСЬКА ДИТЯЧА ШКОЛА В ПАРИЖІ.

ПАРИЖ (Офінор). — В Парижі існує добре зорґанізована дитяча школа, заснована і проваджена відомою українською артисткою Горяіновою. Дня 19-го травня школа влаштувала дитячий концерт, на якому присутні приглядались до танків і ґімнастичних вправ українських малих дітей, що виступали в українських строях. Діти співали, деклямували й забавлялися. Захоплення і здивування публики було велике, коли возьметься під увагу, що така школа це єдиний захист від денаціоналізації. А крім того всі спроби зорґанізувати таку школу в Парижі, досі були невдатними.

ЖИДІВСЬКИЙ ОРҐАН НЕ ДАЄ МІСЦЯ НА УКРАЇНСЬКУ ВІДПОВІДЬ.

РИМ (Офінор). — Редакція жидівсько-італійського орґану „Ізраель" відмовилася надрукувати відповідь італійського журналіста Ляврa Майнардія в справі погромів на Україні, кажучи, що справа... не є досить цікава.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВДЯЧНІСТЬ МІЖ ДЕРЖАВАМИ

Не лиш польські, але й непольські ґазети звернули ширшу увагу на деякі факти з церемоній на похороні маршалка Пілсудського. Писали саме польські ґазети, що представляють голос правлячої партії, з немалим обуренням про великий афронт, який, мовляв, Польщі завдала Франція з нагоди цього похорону. Афронт полягав у тому, що на похорон до Варшави не приїхав ніхто з визначних французьких політичних діячів, дипльоматів, ні вояків. Навіть на панахиді за Пілсудського, яку правлено в Парижі, не зявився президент Франції, що, на польський погляд, повинен був зявитися.

Відчули ці занедбання французьких дипльоматів Поляки з табору „пулковникуф" дуже болючо, і то тим болючіше, що Німеччина на кождім кроці поводилася так, як цього Поляки собі бажали. Коли з Франції не приїхав на похорон ні один визначний гість, у похороннім поході машерував ґенерал Ґерінґ, представник фашистівського уряду Німеччини, і то, як кажуть польські ґазети, з нараженням власного життя. Як президент Франції не мав часу на панахиду по маршалку, Гітлєр узяв особисто участь у подібній відправі в Берліні.

Багато є боків, з котрих можна на ці факти подивитися. Передовсім впадає в очі польська дражливість на такі справи. Є в ній дещо з відомого національного польського бажання показати себе, хочби навіть зі шкодою для себе (мовляв, „застав сєн, а постав сєн"). Це бажання скріпило ще певно почуття національної слабости, бажання мати союзника, опертя за плечима, „плечі". Бачучи неприявність французьких дипльоматів і вояків, Поляки питаються: Невжеж вони справді на нас гніваються? Невжеж вони не памятають на нашу вірну службу Франції?

Франція забуває на ці річи трохи не хотячи, бо котрий там ґазда памятає на те, щоб конче піти на похорон слуги, а трохи навмисне, щоби показати польській дипльоматії, щоби вона не кидала оком та не підморгувала на першого-ліпшого кавалєра, який стріне на вулиці під лямпою. Мовляв, держіться, пані, вже одної клямки! Коли Польща закидує Франції, що вона забуває на свою вірну службу, то Франція може закинути таку саму чорну невдячність Польщі: адже якби не французька поміч, то де була би нині Польща?

Що вийде з тих польсько-французьких гнівів? Дуже можливо, що ніщо. Відомо, що коханків солома погніває, а подушка помирить. Польща й Франція забагато мають спільних інтересів, щоби псувати собі пожиття через якісьтам похорони.

Одначе все можливе в світі, а в політиці передовсім. Як каже американська приповідка: через політику сплять разом на одній ліжку дивні товариші. І це не є виключене, що з Польщею замісць Франції буде спати Німеччина.

ГНІВ НА УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ В АМЕРИЦІ

(Оригінальний допис з Галичини).

II.

У своїй статті п. з. „Рідний Край і американська еміґрація" виступає д-р Макарушка „проти небезпечної тенденції частини українсько-американської преси інформувати загал громадянства в Америці невірно про старокраєві відносини" та закидує тій пресі, що вона дає „безкритичний послух тим одиницям, чи пресовим органам з краю, які за ніщо не відповідають і яким ніщо не перешкаджає вживати критики і кріпких слів догани у відношенню до провідних старокраєвих чинників".

Ми вже в попередній статті зазначили, що наші американські редактори мають досить способів і матеріялів, щоби критично оцінювати старокраєві відносини. Вони так і роблять, але власне це й не подобається п. Макарушці, котрий краєвим кореспондентам закидує, що „вони за ніщо не відповідають", що вони „не все зовсім совісні" і „рахуються звичайно не з тим, чи їхня інформація принесе користь чи шкоду загально-національній справі, а чи є вона написана так, щоби подобалась американському читачеви".

Нам здається, що кождий суспільний діяч є „відповідальним" за свої вчинки і перед своїм власним сумлінням, і перед своїм народом, і перед історією взагалі.

П. Макарушці не подобається, що краєві кореспонденти виступають в американських часописах звичайно під криптонімами. Чиж мають себе наражувати на процеси перед польськими карними судами, як ось наприклад цей наш молодий письменник Роман Антонович за це, що на Корсиці та в деяких інших краях Европи продавав видівки з етнографічною мапою України? А чи польська прокуратурія пропустила би була в краєвій українській пресі такий гострий осуд торжественного похорону дир. Бабія у Львові, як це зроблено в Америці дописувачем, котрий, очевидна річ, мусів і там закритися псевдонімом?

В краю знають усі дуже добре, яка преса є залежна від митр. Шептицького, зглядно від святоюрських достойників, а яка є органами еп. Хомишина чи еп. Коциловського. А як не всі, то принаймні деякі покровителі дотичної преси стоять на становищі, що „кожда власть походить від Бога", і в такий спосіб розвязують теж і українсько-польський конфлікт. І стаття п. Макарушки — це також один з обявів тої консеквенції: йому і його політичним шефам дуже не всмак критичне відношення нашої незалежної американської преси до угодовських настроїв деяких краєвих органів і політиків, що стоять під безпосереднім впливом тих епископів, котрі наказують нам молитися, щоби Польща була сильною. Американсько-українське відношення до промови д-ра Д. Левицького в соймі з дня 6-го лютого ц. р. було правильне. Вона була виголошена просто під впливом петлюрівців Андрія Лівицького і Николки Ковалевського, котрі, як відомо, є на удержанню польського уряду. Автім відоме відтягнення від голосування над новою польською конституцією в дні 23. квітня ц. р. **всіх** трох українських клюбів, бо і Певняки, очевидно, не голосували, є найкращим доказом, що тут було якесь тихе „порозуміння", тільки ще не знати, за яку ціну. Це покажеться щойно підчас надходячих виборів.

Д-р Макарушка пише:

„Американська еміґрація неодного недержавного народу своєю допомогою, чи то моральною в міжнародньому світі, чи матеріяльною, заважує в рішаючий спосіб на долі свого Рідного Краю", але закидує рівночасно американсько-українській пресі, що вона не інформує вірно й обєктивно українсько - американський загал про Рідний Край та про те, які там є реальні можливости для праці та існування народу.

Щодо того інформування, то ми вже попередно дали відповідь. Те інформування мусить бути в усякому разі **правдиве** і власне того роду інформування найбільше п. Макарушку болить. Але наша закордонна преса, і взагалі еміґрація, мусить уважати на те, щоб краєві „діячі" не занадто давали собі імпонувати „реальним можливостям" і не хапалися за такі „здобутки" чи за таку тактику зі шкодою для ідеалу нації.

Іде власне про спосіб розуміння тих „реальних можливостей" і тут власне еміґрація далека від „страха юдейського" і, маючи погляд на краєві справи з вищого становища, має святий обовязок охороняти ідеал нації і її престиж. Ту велику і відповідальну ролю виконувала колись дуже сумлінно італійська еміґрація з **Мацінім** на чолі, виконувала цю ролю й еміґрація польська. (Кінець буде).

Б. Замарстинівський.

Михайло Вірлиний.

РУТЕНЕЦЬ

(Із циклю „Батько").

Знад обрію Карпатських гір вийшло вже давно пишноровене сонце. Розглянулося здивовано по всіх усюдах і звільна, поважно посувалося по небесному просторі. Із невимовних радощів виспівувало птаство. Розгортав свої дужі крила весняний день.

Ми розмовляли. Себто власник дому і я. Було це на відвіданах, у непривітній чужині.

Пилипчук не був іще старий, але вже на його лобі поширювалася більша площа лисини. Ось він оповідає, що ще в 1915 році він „улаштувався". Під цим розумів здобуття кусника хліба. В тому році й оженився. З чужинкою, розуміється, бо це було на чужині. Маєток збирав. (Я подумав: як це так, що душа й уха Пилипчука не чули скорострільного вогню на арені змагань за волю України?).

Оповідання його перервала маленька жінка, що приносила для гостя, себто для мене, чай із солодощами. Говорила вона дуже швидко, а то й незрозуміло для мене мовою.

— Із нею — продовжував власник дому — маю я троє дітей. Найстарша наша донечка на четвертому році вчительської семинарії, молодша практикує на урядничку почти, а цей (вказав на малого шибеника з блискучими очима, що завзято ставив домики з кльоцків на веранді) синок — це моя потіха.

— Скажіть мені — перебив я йому — чи вони виховані в українському патріотичному дусі? Чи даєте їм в руку нашу книжку й ґазету? Чи готуєте їх для України? Вважайте, що колись, а ця хвиля може бути навіть недалека, вони приґодяться до будови нашого збірного житла...

Я ставив ці питання, хоч уже знав, що його діти не вміють читати кирилиці (але мали нагоду вивчити), що батько їхній ніколи не давав їм до рук ніякої української книжки, а що більше: навіть ніколи не пригадував їм, що він Українець.

— Що? Мої діти? — неначе збудився зо сну, спитав Пилипчук.

Розмова перервалася. Із веранди прибіг його синок і мовою матері сказав, щоб батько пішов принести яблук для гостя, що їх приготовила мати.

Хоч я дякував, він пішов по них.

Кімната, що в ній я знаходився, була проста. З вікна видно було Бабину гору; на ній де-не-де лежав ще сніг. В куті кімнати спав фортепян, а блискучий, золотом обрамований канделябр додавав поважного старосвітського вигляду. Над канапою, критою дорогою матерією, висів товстий, узорами багатий килим. Взагалі вже з верхнього вигляду помешкання видно було достаток його власника.

Опісля я говорив ще з іншими членами родини. Рідної мови, окрім батька (передовсім граматика Огоновського!), ніхто не знав і не намагався навіть її пізнати.

**

Пилипчук запровадив мене в садок, щоб показати мені й це його надбання.

— Ось так бачимо, мій друже, що могли ми зробити, те зробили. Виростили своїх дітей, придбали невеличкий маєток, ну й тим наша роля в житті кінчиться.

— Як? Ви думаєте, що тим ваша роля закінчена? Адже ви навіть не вдохнули вашим дітям нічого рідного! Вониж виховалися в чужому оточенні, в чужій школі, в чужім національнім дусі й для чужого народу вони тепер чужі! Ваші діти це втрачені скарби української нації. Чи мають вони таки остаточно пропасти?

Пилипчук скривив своє обличе. Може, подумав глибше над сказаним, а може й посміхався. Та коли я йому став говорити далі про Україну, він глибоко зітхнув та склонив голову над столиком в альтанці, де ми знаходились.

— Україна?... Хіба Україна принесе мені отсе, що я тут маю?

**

Холодно ми розійшлися. Того холоду навіть не усунула його обіцянка, що бодай відтепер вдумається інакше виховати свого сина.

Я йшов і думав над цією гостиною. Думав, що в тому часі „Лицарі абсурду" спалюють свою молодість, щоб краще жилося всяким „Пилипчукам".

Журчала вода, спадаючи з греблі. Вже зорі підсміхалися. Касіопея й Сирій іронічно підморгували до місяця. І міліярди їх менших і більших освітлили небо, як свічки церковний вівтар.

Чи й вони дбають тільки про свій блеск? Чи може служать і для того, щоб і іншим була користь?" — („Українське Слово").

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

У СТРАХА ВЕЛИКІ ОЧИ.

Минулого літа в стейті Джорджія один шериф заарештував одну вчительку за те, що вона мала в своїм посіданню примірники „небезпечних" газет: „Нейшен", „Ню Репоблик", „Ню Месиз" та „Либерті".

Два перші журнали ліберального напрямку, третій комуністичний, а останній це консервативний тижневик.

Як шерифа питали газетярі, чому він уважав „Либерті" небезпечною газетою, шериф сказав: „Ого, мене не здурите! Вже самий титул „свобода" показує, що це небезпечна газета!"

Так говорив про свободу представник стейтового уряду в Америці в 1934 році!

ІНФОРМАЦІЯ.

Бразилійська „Праця" пише: **„Американський сенатор промовець на концерті Шевченка.** Українці в Америці і Канаді своєю рухливістю здобувають великий вплив. Недавно, 7. квітня, сенатор Ковиленд (!) виступив із святочною промовою в честь Шевченка. Хоч був дуже занятий через сесію конґресу в Вашинґтоні, одначе приїхав до Ню Йорку, щоби виголосити промову. Виступ і промова сенатора конґресу зробили на публику глибоке враження".

Ось вам приклад, що варто писати про глибоке враження, яке викликав бесідник. Таке можна написати навіть про промову, котрої не було.

ВІДПОВІДНО НАЗВАВ.

З приводу промови президента Рузвелта в конґресі проти закона Петмена про бонус відомий видавець газет, Вилієм Рендолф Герст, подав був в американських газетах, як велике платне оголошення заяву, в котрій виступав гостро проти становища президента в справі **бонусе.**

Між іншим Герст писав, що президент Рузвелт розкидає гроші на безпотрібних політиків, галапасних бюрократів та на „переїжні комуністичні плани".

Герст розраховує, що читачі його оголошення станутЬ відноситися до президента Рузвелта, як вони відносяться до диктатора Сталіна. Чи не вийде з такого писання таке, що читачі почнуть відноситися до Сталіна, як вони відносяться до Рузвелта?

ДРУЖИТЬСЯ!

Редактор нюйорської образкової газети „Мирор", Артур Бризбейн, говорив оноді на бенкеті професійних і бизнесових жінок, що вони повинні виходити замуж і родити кожда по шестеро добрих дітей".

Від якогось часу Бризбейн вів подібну агітацію в своїй газеті. Це **дуже** подобалося читачкам, і тепер він думав підперти свою пенсійну агітацію устною. Говорив він, що жінки не мають чого боятися подружа. Мовляв, можете покинути роботу, одружитись і діти мати, і від цього вам лиха не буде.

Одному редакторови на ці слова Бризбейна, що за свої писання для Герста бере чверть міліона долярів на рік, нагадався той пасажир, що по розбиттю корабля дістався на одинокий лодку, яку спущено з корабля, і, побачивши потопаючих пасажирів, сказав: „Чомуж ви не зібете собі дараби?"

Ж. Бомон.

КЛЯМКА ВІД ДВЕРЕЙ

— Скажи мені, жінко, що робитимеш нині пополудні? — спитав Октав свою жінку.

Марійка гойдалася в кріслі-гойдалці. Свої великі дитячі очі впялила в чоловіка, позіхнула та відповіла:

— Нічого, Октаве.

— Коли так, то ти могла би піти в село. То булаб для тебе чудова прогулька. А як будеш уже в селі, моглаб би ти просити Крета, щоби якнайскорше прийшов до нас.

— А хто це той Крет?

— Шлюсар.

— Чейже не схочеш просити Крета на вечерю?

— Марійко, не будь смішна! І передовсім не кажи мені, що ти не запримітила, що клямка від дверей гостинної синьої кімнати попсована.

— А що кімнаті шкодить, що клямка трохи попсувалася, що треба намучитися, заки двері відчиняться? Та нам не треба тих дверей відчиняти, бо до цієї кімнати й так ніколи не заходимо.

— Марійко, я того не сподівався тай прикро мені говорити, що ти недбайливо виконуєш свої домашні обовязки. Ти відповідаєш за все в хаті тай мусиш дбати, щоби все було в порядку й на своєму місці! Чи тієї клямки вживаємо чи ні, воно не важне; головне, що клямка мусить бути в порядку.

— То чомуж ти сам не скажеш Кретелеви, щоби прийшов?

— Кретови, а не Кретелеви. Я тобі це раз кажу, що направа клямки, то не моя справа. Це твоя справа. Тай після шістьмісячного відпочинку ти повинна би вже займатися домашніми справами!

— Добре, Октаве!

Чоловік пішов у свою кімнату, де взявся читати своє міжнародне право, а Марія положилася тай заснула. Коли пополудні взяла сітку для ловлення мотилів, сказав їй Октав:

— Марійко, мені здається, що ти мала йти в село.

Жінка вдарилася по чолі:

— Правду кажеш! Скажу запрягти коня.

І за пів години вона відїхала весела. Та по дорозі — шість миль було до села через ліс — приходили їй на думку ріжні інші справи й так вона забула головне. А як приїхала в село, насамперед здибала якусь криву, стару жінку, потім поступила до священикової господині й від неї взяла собі припис сможения овочів. До дому вернулася досить пізно.

— А чи ти бодай полагодила всі оруди? — спитав її строгий Октав.

— Так, Октаве, — відповіла розсіяно Марія.

— Колиж прийде Крет?

— Який Крет?

— Що то значить: „який Крет?" Ти була в Крета, а не знаєш про кого говорю?

— То може той новий лікар?

— Таж то шлюсар! Шлюсар, що має направити клямку в гостинній кімнаті! — закричав Октав.

— Йой, який ти смішний, коли так кричиш! — сказала Марія. Та голос їй трохи задріжав, як додала: — А всеж ти не повинен би так хвилюватися. Піду завтра.

Тай завтра клямки не направлено, бо Марія лежала в ліжку: її боліла голова. Октав, якому його сорок пять літ казали бути вважливим, відложив справу з клямкою.

— Я пішов би й сам до шлюсаря, — думав собі — та коли я відразу не стану виховувати Марії, коли її не вилікую з тієї її розсіяности, в нашій хаті піде все коміть головою. Таж вона вже не дитина, їй вже уже двацятий рік!

Та, на жаль, Марійка ще була дитина. І вона зовсім забула про цю нещасну клямку: насамперед із розсіяности, а далі з пустощів.

Відтоді щось двацять разів була в селі, а ще не бачила шлюсаря. Одного дня Октав, що вже був попав у розпуку, відпровадив жінку до самих Кретових воріт. Тепер сталося щось дивного. Марія зацікавилася так дуже освоєним шлюсаревим круком, що повні дві години бавилася з тим птахом. Зазнайомилася теж із старим Кретом. А коли він її спитав:

— Не маєте для мене якої роботи в себе дома? — відповіла йому із зовсім чистою совістю:

— Нема нічого, пане Крет. Я хотіла лише познайомитися з вами. Мій чоловік нераз згадував мені про вас.

Того вечора прийшло до великої суперечки між Октавом і Марією. Октав докоряв жінці, що має память наче курка, що вона манекін, що занедбує хату та що він був дурний, коли міг оженитися з такою легкодушною жінкою. А Марія лише ломила руки та раз-у-раз повторяла слова слабих сотворінь:

— Я їду! Я їду! Їду собі!

Та не відійшла далі від свого ліжка, в якому привела на світ дівчинку, потім трохи незджала й омерла.

Октав не оженився вдруге, хоч усі сподівалися, а присвятився вихованню дочки. Його світ зачинався біля його Марти та кінчився біля його Марти. То було ніжне сотворіння, сильного характеру, практична, розумна. На шіснацятому році життя Марта була зразкова господиня. Вела рахунки про молоді домашні звірята та домашню птаху, про жнива та приймала гостей.

Раз рано прийшла до бібліотеки, де Октав, її батько, сидів за столом, опер голову на руки та мріяв.

— Я тепер — озвалася дочка — сяду на візок і поїду в село. Я обходила кімнати, до яких не заходимо, й запримітила, що двері синьої гостинної кімнати не замикаються й не відчиняються добре. Клямка попсована. Скажу молодому Кретови, щоби якнайскорше направив. Я справді мушу сказати, що я була недбайлива, коли скорше не запримітила того.

— Марто! — підвів голову батько та з жалем глянув на дочку — Марто, моя дороґенька дитино, остав цю клямку в спокою.

— Алеж, тату, кажуж вам, що ця клямка зовсім попсована.

— Я знаю... Це... нарочно...

— Нарочно! Та йдіть, тату, не жартуйте! Клямка при дверях на те, щоби добре відчинялася та замикалася. Інакше її там і не треба би. Як може бути порядна хата, коли в ній клямки попсовані?! Я направлю того не розумію...

Тоді батько вперше сказав строго до дочки, яку так любив: — І не треба, щоб ти розуміла... Не позволяю тобі кликати Крета.

А потім, ледви здержуючи сльози, додав:

— Це моя тайна й твоєї небіжки мами...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

АНСОНІЯ, КОНН. Тов. Запорозька Січ, від. 67, подає до відома своїм членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 2-ій пополудні, в помешканні під ч. 9 Гай вул. (Самсон Гал). Обовязком є кождого члена явитися на цих зборах. Ті члени, котрі ще не виміняли своїх старих ґрамот на нові, нехай принесуть на збори старі ґрамоти і повні аплікації до виміни. Рівнож взивається довжників членів вирівнати залеглості, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Трохим Стадник, предс., Григорій Патинов, секр.; Іван Шуран, кас.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛИСТА З РІДНОГО КРАЮ.

На днях отримала я листа з рідного села Росохи, повіт Ст. Самбір.

В листі згадується про теперішнє життя нашого села. Яке воно під економічним оглядом, видно з таких цін:

Пачка тютюну коштує 1.20 зл., пачка сірників 10 сот., кільограм соли 36 сот. Але щоби пізнати, яка це дороженеча, треба порівнати це з цінами на господарські продукти. Одно яйце коштує 2 сотики. Отже подумаймо, скільки яєць треба на пачку сірників чи топку соли! Перед війною було дві пачки сірників за одно яйце, а тепер треба 5 яєць на одну пачку сірників.

Робітник, що робить від рана до пізної ночі, заробить тепер 40 сотиків! Якжеж тут жити?

В листі пишеться, що селяни в Росохах не курять, ні не пють ні горівки ні пива. Пишуть, що відчувають, що в світі хмариться, тільки не годні діждатися заверухи. Тепер злучено 10 громад в одну і вибрано замісць війта солтиса. Вибори перевели Поляки і Жиди. Вибрано самих хрунів. Не вибрано нікого, хто займавсь українськими справами, чи хто є членом читальні „Просвіти" кооперативи і т. п.

Далі пишеться в листі про знищення наших шкіл, які нидіють, а польські ростуть як гриби по дощі.

А при кінці читаємо таке: Не знати тільки, хто то буде боронити ту Польщу, як прийде час, що вона потребуватиме оборони?

Імени того, що писав, не подаю, щоб не наражати його на переслідування.

Розалія Підгайна,
В. Істон, Па.

ЧИ БАТЬКИ МАЮТЬ ПРАВО НА ОСОБИСТЕ ЩАСТЯ?

Людське життя, повне ріжних менш-більш важних справ, багато найбільш трудні й болючі проблеми для людства лишає без відповіді. Відповідь заступає в тім випадку звичай, традиція, а коли хто не хоче безкритично признати їх, його осуджують, не входячи в це, чи справедливо.

Такою трудною й болючою справою для людства, що була і є причиною багатьох родинних конфліктів і трагедій, є питання: чи батьки дорослих дітей мають право на особисте щастя й життя по своїй волі?

В літературі пробували між іншими зясувати цю проблему данський письменник Єнс Петер Якобсен у своїй новелі: „Пані Фенс", і в останніх літах Гергарт Гаптман у своїй драмі: „Перед заходом сонця".

У Якобсена сорокілітня вдова, мати двох дорослих дітей, виглядує ще досить молода й гарна, а почуває себе ще молодою, несподівано стрічає свого давнього коханого, з яким розлучило її життя. В її душі знову пробуджується давнє кохання і вона рішається стати його дружиною.

Діти на вістку про рішення матери вийти вдруге замуж попадають просто в розпуку. Син зовсім збентежений говорить крізь сльози: „Алеж це страшна річ, неприродна, збожеволіти можна від того!... Чи ти й не догадуєшся, що я собі можу думати? Моя мати любить чужого чоловіка, віддається йому, моя мати жагуче обіймає і її обіймають... алеж це не може, не **сміє** бути, **не сміє...**"! Накінець діти заявляють матері, що вона має до вибору „або його, або їх". І пані Фенс вибрала **його** і, не зважаючи на просьби й обурення дітей, виходить замуж. Вона, як цього бажають діти, виїздить з чоловіком із Данії, з чужини вона часто пише до дітей, що спершу не приймали її листів і ні разу не писали до неї. Після кількох років щасливого подружнього життя пані Фенс вмирає, прощаючися з дітьми в своїм останнім листом.

Якобсен у боротьбі матері зі своїми дітьми за право жити своїм індивідуальним життям спочуває матері як людині. Він є тої думки, що можна бути доброю й ніжною матірю, не зрікаючися права на самостійне життя, права мати свій окремий світ думок, мрій та надій. Автор говорить устами героїки новелі: „Я маю право жити по своїй вподобі, за своїми бажаннями та мріями... Алеж я не лише мати Тагого і Елінори, я ще й істота сама про себе...". Як бачимо, Якобсен на питання, чи батьки мають право на своє особисте щастя, дає відповідь ясну і позитивну.

У Гавптмана героєм драми є вже 70-літня людина, Матвій Клявзен, власник великого друкарсько-видавничого підприємства; вдовець і батько четверо дорослих дітей. Старий Клявзен — це людина з ширшим культурним зацікавленям, колекціонер старих рукописів, друків і картин та бібліофіл. Після смерти своєї дружини він переживає велику духову кризу, його огортає почуття самоти, світ стає для нього порожній і безконечно чужий, тільки журба і піклування про дітей та їх долю не дають йому покласти руку на своє життя. Але згодом і діти, і книги, і картини, і дорогі меблі, одним словом все те, що було колись змістом його життя, стає йому байдуже, нездатне заповнити його пустку. Тоді на дорозі його життя зявляється молода дівчина Інкен і в її товаристві він віднаходить спокій, рівновагу духа, захоплення життям.

Інкен закохується в старого Клявзена і з молодечим, безкорисним запалом мріє присвятити своє життя для його щастя та добра.

Колиж до вуха дітей дійшла відомість, що старий батько хоче вдруге одружитися і прожити свої старі літа вкупі зі своєю молодою Інкен у Швайцарії, де купив замок і прибирає його картинами зі своєї колекції, тоді безжалісно з уст усіх дітей падають страшні слова: „Батько—божевільний, він невідповідальний за свої вчинки, він хоче зруйнувати нас". Вони одноздгідно рішають перекреслити всі пляни батька, виєднують в суді для батька правного заступника, чи коротко кажучи, беруть його в курателю. Старий Клявзен, доведений до розпуки жорстокою поведінкою дітей, хоче виїхати з Інкен до Швайцарії, але він заломлюється духово, приймає отрую і вмирає.

У Гавптмана герой драми усією силою боронить права на нове життя; на нахабні питання дітей про його пляни на прийдешнє, він каже: „Чи я ваша власність? Ваш предмет? Хіба я не вільна людина, що має право вирішувати свою долю?" Одначе старий батько не допускає думки, що діти не побояться й насильства супроти нього; він недоцінює свого противника, тому не знаходить моральної й фізичної сили видержати несподіваний брутальний удар, себто позбавлення його права відповідальности. Він сам перетинає нитку свого життя.

А приятель Клявзена, проф. Ґайгер, думаючи над його трагедією, призадумується над тим, чи варто витрачувати життєву енергію на придбання майна, коли воно не дає щастя людині, лише розстроює й руйнує гармонію життя. Він каже: „Коли хто у старших літах хоче вдруге одружитися, а це не підходить під рахунки його спадкоємців, миттю проголошують його слабоумним. Тоді проклятиб те майно, що запрацювалося для дітей". Отже у песі головною спонукою ворожих заходів дітей супроти батька є ненаситна жадоба майна, що його старий батько по думці дітей-спадкоємців гайнує, бо й сам хоче тим покористуватися, що в молодих літах придбав. Почування дітей до батька грають у тому випадку другорядну ролю; вони служать тільки для замаскування їх брутального діла.

Бачимо, що два визначні письменники: Якобсен і Гавптман присвятили свою увагу цій важній і болючій проблемі. Обидва вони представили в артистичній формі, Якобсен у новелі, Гавптман у драмі, два життєві факти; у першого героїкою — жінка-вдова, а в другого мужчина-вдовець. Обидва письменники виступили у своїх творах рішуче проти несправедливої традиції і пересуду, що відмовляє батькам дорослих дітей жити по своїй волі, по свому бажанню; вони — батьки, мають повне право на індивідуальне життя, так як і їхні діти.

Бо й чомуж батьки, які своєю енергією, своїм хистом, зуміли зібрати якісь скарби культури, мистецтва, та загалом якесь майно, не мають права самі покористуватися ними? Я думаю, що кожен, у кого в серці тліє тільки іскра людяности та справедливости, мусить дати позитивну відповідь. І батько-вдовець і мати-вдова, які мають дорослих дітей, що живуть уже своїм життям, мають повне право — влаштувати собі таке життя, яке відповідає їх бажанням та потребам. Відомо, що діти, чи малі, чи дорослі, хочуть бути завжди центром думок і змістом життя своїх батьків. Але вони, що жадають від своїх батьків безоглядного альтруїзму, не мають права з легким серцем виявляти крайній егоїзм супроти їх змагань за право індивідуального життя. Це ніщо інше, як атавістичний егоїзм, злагіднений культурою, що у примітивних народів велить убивати старих батьків. Атавістичний егоїзм є саме причиною, що в житті, лише за малими винятками, діти ставляться неприязно до плянів батька чи матері, влаштувати собі нове життя, а й публична опінія часто за традицією схиляється у бік дітей.

В Росії і на Великій Україні ще до війни цю болючу проблему розвязало само життя. Діти там скоро влаштовували своє життя, жили і хотіли жити незалежно від батьків і через те з великим вирозумінням та людяністю ставились вони до своїх батьків, що хотіли починати нове життя.

(„Жінка").

Ольга Мочульська.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА

КЕМПБЕЛ, О.

Ювилей Відділу.

Ювилей 25-ліття заснування 218 від. У. Н. Союза випав дуже величаво, бо була добра програма і була добре виконана. В ювилею взяли участь товариства і братства, Укр. Горож. Клюб і укр. греко-кат. парохія зі своїм парохом, о. І. Забавою з Йонгставн, О. На це свято прибув теж голова контрольної комісії У. Н. Союза, п. О. Е. Малицький.

Свято відкрив предсідник відділу, гром. Н. Корецький, пояснив ціль свята, а до його переведення покликав секретаря М. Ткачишина, котрий відчитав програму.

Піднеслася завіса і ми побачили на сцені українсько-американський цвіт. Шкільні діточки під управою вчителя Льва Кухтина відспівали американський і український гимн, а потім пішли пісні й деклямації.

Опісля покликано найстарших членів відділу. Було їх при заснуванню 25, а тепер осталися всього три: Омелян Пащак, Стефан Стахура і ще один (імени не подано. — Ред.). Всі вони вийшли на сцену. Їх привитав головний урядник п. Малицький та попричіпав їм цвіти, желаючи дожити ще 50-літнього ювилею.

Другу часть програми виконали старші дівчата з Кемпбел, співаючи і деклямуючи, теж під управою п. Кухтина.

Потім наступили привіти. Від громади Йонгставн привитав відділ о. І. Забава, від Горожанського Клюбу п. І. Павловський, від відділу Провидіння п. О. Яровецький, п. Марія Аменганич від 119 від. У. Н. Союза, п. І. Брац від 230 від., п. М. Заяць від 123 від. У. Н. Помочі.

Третю частину програми виконав хор „Боян" з Йонгставн під управою п. Кухтина.

Святочну промову виголосив головний урядник п. О. Е. Малицький. Він переповів переживання У. Н. Союза від початків аж до часів теперішніх. Виказав теж ті великі добродійства, якими обдаровує У. Н. Союз не тільки своїх членів, але нашу іміграцію і старий край.

Проф. Гірші говорив по англійськи і дуже здивувався, що в Кемпбел уже тому 25 років були такі свідомі одиниці, що думали про захованні української традиції.

Потім наступили ще співи і деклямації, а по них заговорив по українськи директор школи Мих. Омелян, взиваючи дітей пошанувати те добро, яке батьки придбали.

На закінчення співав іще хор, а по нім предсідник подякував усім виконавцям програми та гостям і членам У. Н. Союза за участь. А присутніх було стільки, що не можна було їх помістити в галі. Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла". Потім зачалися танці при звуках орхестри з Ботлер, Па.

Учасник.

ПІДЗЕМНІ ТВЕРДИНІ ЗДОВЖ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО КОРДОНУ.

Англійська преса помістила сензаційні подробиці про смугу твердинь, які оперезують цілий кордон СССР від Балтійського до Чорного моря. Ці подробиці походять від большевицького письменника Кірхона, але англійська преса бере їх поважно. Одначе щойно дальші вістки виявлять, чи це тільки побожні бажання большевицького письменника, чи це вже здійснені пляни.

Твердині збудовані здебільша серед багон і лісів під землею так, що на поверхні не видно ніякого сліду. Кірхон так описує маневри з тенками перед цими твердинями. Як тільки тенки зближились до смуги твердинь, несподіваний барабанний вогонь не дав змоги тенкам далі посуватись поза означену смугу. Твердині збудовані зі сталі і бетону згідно з вимогами найновішої техніки, озброєні тяжкими, швидкострілами гарматами і скорострілами та мають спеціяльні вентилятори для газів.

Великий натиск положили на пастку для тенків. Підчас маневрів дозволили тенкам підїхати аж до твердинь і тоді зі смуги бензинових підземних тенків наступив несподіваний вибух. Усе, що знайшлося в обручі твердинь, знищила пожежа.

Твердині так збудовані, що багатотисячна залога може довший час перебувати відрізана від світу. В підземеллі збудовані лічниці, магазини і буфети. Недалеко смуги твердинь збудовані трироверхові касарні з клюбами, їдальнями, купальнями і центральним огріванням.

ПІД ГРЕЦЬКИМ НЕБОМ

У пристані Патрас. — Старинний Патрас. — Чарівне дзеркальце. — Розполітикування. — Великдень. — Виноградники. — Коринтські родзинки. — Як живуть селяни. — Домашній промисл.

Портове місто Патрас*) розположилось у підніжу гір Воідія, яких найвищий шпиль Папайкон, 1,900 м. понад поверхнею моря, домінує над сьогоднішньою столицею Ахаї. Розложилося білими мурами здовж голубого заливу. Море протискається тут серед високих гір і творить нижче Патрасу т. зв. Малі Дарданелі, срібну доріжку, що відділює Пельопонез від суходолу Геляди.

Вулиці Патрасу симетричні, широкі, на площах фонтани. Та, не зважаючи на цю виставність, місто занедбане, нечисте, як усі грецькі міста. Побіч палат і віль серед городів бачимо нужденні крамниці й буди, в яких обдертий купець розкладає грецькі присмаки, що запахом можуть відстрашити і найсильніших туристів. При пишних фонтанах грецькі жінки перуть білля, а хлопчиська купаються. Газові лямпи освічують брудні баркухні й кафеніони (каварні), перед якими багаті паничі й убогі зарібники спільно дні й ночі проводять на політичних гутірках. Також готелі в Греції нечисті. Подорожний має хіба те вдоволення, що спритні, одначе обдерті та брудні хлопці, які йому посугують, мають імена історичних героїв. Отже можна вичистити черевики Темістокль, Мількіяд услугує при столі, а Аспазія або Тенельопа, найчастіше стара, дуже погана Грекиня, приладжує вечерю.

Взагалі гарні лиця та постави як у мужчин так і в жінок, це рідке явище в цих сторонах Пельопонезу. Століттями напливали до Пельопонезу чужі племена від сторони Йонського моря і так давній грецький тип затерся зовсім. У самомуж Патрасі небагато старинних памяток.

*) Назва Патрас походить від Патрея, потомка Лякедаймона, сина Превгена.

Сьогоднішній Патрас**) місто зовсім нове. Старинний Патрас був багато вище, заслонений горами від зрадливих морських хвиль, із могутніми мурами Акрополісу, закритий від сусідських нападів, таких частих у старинній Греції. Нині із старинного міста нема ні сліду. Будівлі та святині розвалив Алярик*), ограбили їх орди наїзників, а до решти знищили їх землетруси, досить часті в тих сторонах.

У місці давнього Акрополісу понад убогими хатами старого міста знімаються по нинішній день руїни твердині, що її побудував там один із французьких хрестоносців, Ґотфрид Вардуен (в 1204 році), коли Ахая як февдальне князівство припала французьким лицарям.

Зараз біля твердині є церковця св. Миколая. Будова церковці та її йонські колюмни доказують, що перебудована вона з грецької святині Юнони та Юпітера. Історик Павзаний згадує теж про інші славні святині Патрасу. З тих найславніша була святиня Церери. Сьогодні ця святиня перебудована на церкву св. Андрія (патрона міста Патрас, якого розіпняли на хресті в Патрасі в 63 році після Хр.). Побіч святині є печера з криничкою, викутою в скелі. Було то колись пророче джерело богині Церери. Сюди приходили хорі з усеї Греції спитати пророчню, чи будуть жити. На поверхні води було рухоме зеркальце. Коли хорий побачив у зеркальці своє лице спокійне та всміхнене, тоді міг

**) Місто Патрас відгравало важну ролю у війні Греків за незалежність у 1821 році. Б Патрасі почалася була революція 2. квітня 1821 року, заки вибухла в Калаваті (6-го квітня).

*) Алярик I., король західніх Готів, родився 370 року після Хр. 395 року став королем і пішов походом до Тракії, Македонії та Тесалії, впав до Греції, яку спміндрував. В 400 і 408 впав до Італії, а в 410 втретє і станув перед Римом, який здобув 24. серпня. Хотів здобути й Сицилію, та помер у Козенці. Тіло його затопили в ріці Бузенто,

бути пений, що буде довго жити. Колиж показалася йому трупяча голова, тоді мусів готовитися на скору смерть. Біля святині Церери були гаї, присвячені богам, а в їх тіни була святиня Серапіса. Походила вона з тих дуже давніх століть, коли египетські кольонії*) перше зерно мистецтва та знання кинули на побережа Греції.

Як уже вище сказано, хоч місто Патрас на око гарне, то на кожному кроці стрічаєте нелад і занедбання. Це наслідки не лише того, що Греки довго були в турецькому ярмі, але це лежить теж у самій вдачі мешканців. Кожний Грек передовсім політик. А що право голосування має кожний, хто скінчив 24 роки життя, то підчас виборів хлібороб кидає рілю, купець крамницю, пастух череду та поспішає, щоб узяти участь у громадській справі, а кол итреба, піддержати свою справу пястуком, кулею або кинджалом. У дні виборів ніхто в Греції не має слуги чи наймита, візника, чи кухаря; все, що живе, спішить голосувати.

Та треба взяти й те під увагу, що грецький нарід не позбивався ступнево, як інші держави, а нараз із турецького ярма осягнув повну свободу. Нинішні Греки до ріжних хиб, які одідичили по предках, додали ще ріжні хиби, які набули від народів, що століттями заливали Геляду.

Грек спритний, відважний, енергійний, а під турецьким ярмом став недовірчивий, понурий, втратив веселість і цю свободу ума, що характеризувала давні його вчинки й діла. Східня приповідка каже: „Жид обманить Турка, Вірменин Жида, Грек Вірменина, а Грека то й сам чорт не ошукає!"

Замітною прикметою Грека є видержаність, неуступчивість. Тому, не зважаючи на чужі впливи, Греки задержали свої прикмети та свою мову, хоч попсовану в порівнанні зі старинною.

Держаться Греки твердо старих звичаїв, що пізнаємо хочби на великодніх звичаях. У страстний тиждень у містах пекольний галас. Перед Божим Гробом стріляють із пістолів, рушниць, моздірів, нарід у честь Христа кричить на все горло. У Велику Суботу розпалюють серед вулиць вогні та при них ріжуть баранів. Кров тече вулицями, перед кожним домом лежать дріжучі тіла та закривавлені шкіри. Після нічної відправи при ватрі засідають громади людей та частуються свіжою печенею і крашанками. На другий день Великодня на передмістях відбуваються народні забави, при яких, подібно як у нас,

*) Перші египтянські кольонії привели на побережа Пельопонезу: Імаг, а пізніше Данай в 1570 році перед Хр.

крашанки відграють головну ролю. При тих забавах, наче в давніх століттях, мужчини танцюють і співають самі, а жінки не беруть зовсім участи в забавах, лише здалека приглядаються їм. Жінки живуть тихим домашнім життям. Заможні жінки багатших кляс закинули зовсім свою народню ношу; лише старі міщанки носять ще давнє накриття голови: червоні шовкові фези, з яких кутас спадає на рамя, наче коса, сплетена з нанизаних на шнурочки золотих монет, перел і самоцвітів. Часто все своє майно Грекиня носить у такій косі.

У Патрасі на прохід залюбки ходять на гору, звану Іпсиля Альонія", „себто „гірське повітря". Відси гарний вид на місто й гори: Воідія з одного, на морський залив із другого боку. В цьому місці колись був римський цирк. Його мури, на-подовжну запалі в землю, видні ще від сторони міста. Сьогодні на цій горі збирається ціле „гай-лайф" Патрасу. Один із міських префектів прикрасив був той горб фонтанами, алеями дерев, кльомбами цвітів, та мешканці міста вважали цей „люксус" зайвим, потоптали небаром травники, кльомби, а зимою позрізували дерева на опал.

Від горба Іпсиля Альонія ведуть тінисті алеї, зарослі кипарисами та помаранчевими деревами, поміж гишні городи й винниці, що окружають віллі та літні палатки багачів. Декотрі з них скриваються зовсім серед рож і лаврів. А поля засаджені переважно коринтійським виноградом. Це спеціяльний рід винограду, відомий нам як родзинки. Тих родзинок із околиць Патрасу й Коринту що року висилають 350,000 тон, переважно до Англії й Америки. Крім коринтійського винограду плекають іще мешканці околиць Патрасу інші роди винограду, з яких роблять славне вино „Малмазія" та „Мавродафне".

У давніх часах славні були теж ахайські височини своїми оливними гаями й тінистими лісами. Та грецькі ліси, такі принадні для ока грою ріжних барв, починаючи від темної зелені кипарисів аж до ясної блакитно-зеленої барви оливних дерев, це радше гаїки для прикрашення й урізноманітнення околиці то тут то там розкинені. Більші дерева, старі предвічні платани й дуби стрічаємо лише на границі сусідуючої з Ахаєю Еліди.

Як уже сказано, Грекам годі закинути східне лінивство. Навпаки, це нарід енергічний, рухливий, спритний і бутний. Та вони кращі промисловці ніж хлібороби. Може це тому, що в багатьох околицях, як напр. в Атиці, мусить Грек боротися при управі ріллі з великими трудностями. Та годі сказати, щоби грецька земля була взагалі вбога. Долини й побережа Пельопонезу навіть дуже врожайні.

Справжньої нужди, щоби приневолювала аж до прошацтва, майже не стрічаємо в грецьких селах. Грецький селянин, головно в Пельопонезі, дуже маючий. Та він живе так нужденно, наче в нас прошак. У грецьких хатах нема ні ліжка, ні стола, ні інших конечних причиндалів. Соломяна рогожа це ліжко грецького селянина, а камінь заступає йому столик. Щоденна страва грецького селянина це сира городовина, сушені риби, бриндзя та молоко. Всеж люди крепкі та сильні, часто дрібні з постави.

Домашній промисл це ткання вовняних макат і килимів, виріб бавовняних і шовкових тканин.

У неділю грецька селянка закидає на голову заслону із шовкової ґази, а в коси вплітає кільканадцять золотих тяжких монет. Селянин надягає дольман, багато гаптований золотом, замість рогожі розстелює в хаті барвний килим, власноручної роботи, та звичайний свій бенкет із цибулі й ріпи запиває склянкою вина, заправленого живицею. Грецькі вина легко ферментують, тому їх заправляють живицею.

Цілим багатством Пельопонезу, як уже згадано, є коринтійський виноград. Управа цього винограду дає певний зиск, не тяжкий та не вимагає штучного наводнювання ріллі. При управі збіжа літньою порою в деяких околицях Греції мусять наводнювати поле, бо дощі не падуть. Тому теж управа збіжа занедбана. Кожний селянин на свому шматку поля засаджує виноград для продажу родзинок. Це рисковна господарка, бо основується всього на одному продукті, а коли кинеться фільоксера (виноградна шкідлива мушка), загрожує руїною всього краю. Та всеж на всьому просторі від заливу Аркадії аж до Коринту видно поля, засаджені лише виноградом. Це найурожайніша, а заразом найгарніша околиця Греції.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 155, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, 7-го червня, в годині 7:30 ввечір, в гали У. Н. Дому, 766 Стейт вул. Є пожаданим, щоб всі члени прибули на ці збори, бо маємо деякі справи до полагодження. Члени, котрі ще остаються в старім роді обезпечення, мають вже тільки один місяць для зміни грамот. Тому хто ще з тих 10-тьох членів бажає змінити, нехай принесе стару грамоту на мітінґ. Довгуючі члени мають явитися і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Теодор Гавриш, предс.; Василь Дригинич, кас.; Андрій Яришевський, секр.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 255, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в домі Гриця Білака на Ватер вул. На ці збори обовязком є всіх членів явитися безусловно, бо є багато важних справ до полагодження. Просимо тих членів, котрі ще не вписали своїх дітей до У. Н. Союза, вписати на цих зборах. Також просимо привести з собою своїх знакомих і вписати їх в члени У. Н. Союза. — Василь Шимчук, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243 Молод. Департ., просить усіх дітей явитись в гали церковній, 12205 Парнел Евеню, в годині 7-мій ввечір, дня 9-го червня. Справу представить опікун. — Теодосій Менцінський, фін. секр.

СТ. ЛУІС, МО. Жіноче Тов. Любов, від. 373, повідомляє своїх члениць, що піврічні збори відбудуться 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 1523 Гікори вул. Просимо зійтись на призначений час, бо буде справоздання контрольок за пів року. Неприявна на зборах члениця заплатить кару 50 ц., а урядниця 1 дол. — Вікторія Логуш, предс.; Марія Литвіцька, кас.; Анна Громоцька, секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. Тов. Запорозька Січ, від. 284, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 8-го червня, в годині 7:30 ввечір, тому, що 9-го червня наше товариство влаштовує пікнік. Ухвалено також, щоб збори на протязі літньої пори відбували в другу суботу по першім в годині 7-мій ввечір в гали К. 7. Дому, 1020 Н. 9-та вул. — І. Тимкович, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в Українській Хаті. Просимо всіх членів прибути на час, бо є багато важних справ до полагодження. Будуть роздані фотографії, зняті на пікніку товариства. — Дмитро Васько, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в школи Укр. Школи, 12172 Джоз. Кемп. при Карпендер вул. Просимо членів явитися на час, бо маємо велику програму. Також повідомляємо тих членів, що не платять і не приходять на наші збори, коли не являться дня 9. червня, будуть суспендовані з їх власної вини, бо коли у нас нема грошей, то Тов. якось справу може поладгодити при вашій присутности. Просимо членів вписати свої діти до У. Н. Союза. — П. Андрушків, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 9-го червня, в годині 1-шій пополудні, в гали під ч. 6434 Сікот вул. Просимо членів конечно прийти на ці збори, бо буде справоздання урядників і контр. комісії. Також будеться рішати будова дому членами У. Н. Союза в Дітройт. Напоминаємо довгуючих членів, щоб старались вже сплатити свої довги, бо каса товариства вичерпалась з причини хорих членів, а члени довгують до 40 долярів і на збори не приходять. Просимо тих родичів, котрі мають діти, щоб старались вписати їх в члени У. Н. Союза. — Ст. Михайлюк, предс.; Ів. Слупецький, кас.; В. Тарас, секр.

ГЕРКІМЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 192, подає до відома, що піврічні збори відбудуться 9-го червня, в годині 2-гій пополудні, в У. Н. Домі, 231 Кінг вул. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Члени котрі не являться підлягають карі 50 ц. згідно з ухвалою статута. Члени, котрі ще не змінили грамот, нехай змінять на піврічних зборах, бо це є останній місяць щоб опісля не нарікали і не жалувалися що лишилися в старім роді. Довгуючі члени нехай вирівнають свої залеглости. Прсоимо контр. комісію, М. Попович і М. Крачковський, щоб прийшла і сконтролювала книжки перед зборами. — Н. Сичик, предс.; В. Гудзій, кас.; М. Строжинський, секр.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (37)

Виснажені тілесним і нервовим напруженням дня, Американці спали глибоко цілу довгу ніч. І не розбудила їх ожилена діяльність Арабів, що буцімто стояли на сторожі; бо Араби виконували свої темні наміри тихенько.

Гордон З. Маркус устав перший. Він поглянув довкола себе. Табор виглядав покинутим. Вогні вже погасли. Ніде не було ніякої сторожі. Він побіг до шатра Ормена. „Пане Ормен!" — крикнув він. „Араби! Втекли! Їх шатра, коні, — все пропало!"

Директор поглянув по таборі й переконався, що Маркус мав чого настрашитися. „Ну, прийдеться обійтись без них", він сказав. „Але це не значить, що будемо обходися без їжі! Збудіть жінки, най приготовлять нам снідання! Потім вийдемо в дорогу. Дезерція Арабів нас не здержить".

Незадовго потім Маркус прибіг назад. „Дівчат нема! Вони пропали!" — він крикнув у розпуці!" Тепер уже всі встали й рухалися. Обшукали докладно табор і переконалися, що нема ніде сліду. Наомі Медисон і Ронди Тері. Потім їм прийшла до голови страшна думка: жінки забрали Араби!